

ΘΕΜΑ: Σχέδιο νόμου «Τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και συναφείς διατάξεις»

I. Γενικές παρατηρήσεις

1. Στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου (στην εκδοχή του της 28^{ης} Φεβρουαρίου 2001) περιλαμβάνονται ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση τόσο της τρομοκρατίας όσο και άλλων σύγχρονων μορφών του οργανωμένου εγκλήματος. Η σημασία του είναι προφανής για πολλούς λόγους αλλά και ενόψει της διοργάνωσης της Ολυμπιάδας του 2004.

2. Ορισμένες διατάξεις του σχεδίου χρήζουν περαιτέρω επεξεργασίας. Πρόκειται για ρυθμίσεις, στις οποίες είναι δυνατό να ασκηθεί κριτική με την επίκληση επιχειρημάτων σχετικών με τη συνταγματική προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και επιταγών που απορρέουν από την αρχή του κράτους δικαίου. Εξάλλου, άλλες διατάξεις θα μπορούσαν ίσως να θεωρηθούν, λαμβάνοντας υπόψη το σκοπό και τις ανάγκες του νομοθετήματος, περιττές, γιατί προσφέρουν λίγα στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, ενώ ενδέχεται να αποτελέσουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, αντικείμενο κριτικής.

II. Ειδικές παρατηρήσεις

1. *Άρθρο 1 παρ. 1:* Χρήσιμο θα ήταν να καταβληθεί προσπάθεια για τον ακριβέστερο προσδιορισμό της έννοιας της οργάνωσης, ώστε να αποκλεισθεί ο κίνδυνος εφαρμογής της διάταξης αδιαφοροποίητα σε κάθε περίπτωση που στην τέλεση αξιόποινων πράξεων ενέχονται δύο ή περισσότερα πρόσωπα.

2. *Άρθρο 1 παρ. 2:* Η πρότ. α' θα προκαλέσει ίσως κριτική ενόψει του γεγονότος, ότι δεν φαίνεται αφενός να συντρέχουν οι αντικειμενικές προϋποθέσεις για τον καταλογισμό του επιβαρυντικού αποτελέσματος στους «υπαίτιους», δηλαδή τα μέλη της οργάνωσης, και αφετέρου δεν φαίνεται να δικαιολογείται επαρκώς η επιβολή σε αυτούς της απειλούμενης βαρείας ποινής ενόψει της μη συμμετοχής τους στο

αποτέλεσμα, δηλαδή την αξιόποινη πράξη. Η παρατήρηση ισχύει, τηρουμένων βέβαια των αναλογιών, και για την πρότ. β'.

3. *Άρθρο 1 παρ. 3:* Η διατύπωση της διάταξης οδηγεί ορισμένες φορές σε υπέρμετρα αυστηρή αντιμετώπιση της τιμωρούμενης πράξης ή παράλειψης. Αυτό συμβαίνει ιδίως σε ορισμένα ζητήματα σχετικά με την απονομή δικαιοσύνης (π.χ. η υπόθαλψη εγκληματία και η παρασιώπηση εγκλημάτων).

4. *Άρθρο 1 παρ. 4:* Θα ήταν καλύτερο να απαλειφθεί η διάταξη και η ρύθμισή της να προστεθεί με λιτό και συστηματικά συνεκτικό τρόπο στο ν. 2331/1995 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

5. *Άρθρο 5 παρ. 3:* Η δημόσια αναζήτηση μάρτυρα είναι ίσως αναγκαία σε ορισμένες περιπτώσεις για τη διαλεύκανση εγκλημάτων. Ο τρόπος ωστόσο με τον οποίο οργανώνεται η σχετική διαδικασία θα προκαλέσει έντονη κριτική. Η αναζήτηση του μάρτυρα γίνεται με τρόπο που επιτείνει το πρόβλημά του. Εξάλλου, τα μέτρα και οι ενέργειες για τον εντοπισμό του επιτρέπουν την εύκολη μικροπολιτική εκμετάλλευση. Στο προτεινόμενο άρθρο 216Α θα μπορούσε να παραμείνει μόνον η παρ. 1.

6. *Άρθρο 7 παρ. 1:* Η εξέταση του DNA πρέπει να επιτρέπεται όχι γενικά για «πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες τέλεσης κακουργημάτων, αλλά για τον κατηγορούμενο. Τη λύση αυτή προκρίνει άλλωστε και ο γερμανός νομοθέτης (άρθρα 81e-f του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας).

Εξάλλου, η ρύθμιση πρέπει να προσαρμοσθεί στις προδιαγραφές που αναφέρονται στη γνωμοδότηση 15/2001 της 12^{ης} Φεβρουαρίου 2001 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα («Ανάλυση γενετικού υλικού για σκοπούς εξιχνίασης εγκλημάτων και ποινικής δίωξης»). Σύμφωνα με αυτήν απαιτείται για την εξέταση του DNA *εξαντλητική παράθεση των ποινικών αδικημάτων*, για τα οποία επιτρέπεται η συλλογή και επεξεργασία γενετικού υλικού. Η παράθεσή τους σε γενικές κατηγορίες, όπως επιχειρείται στο σχέδιο νόμου, δεν εναρμονίζεται με το περιεχόμενό της. Επιπλέον, απαιτείται να συντρέχουν *αποχρώσεις ενδείξεις* ενοχής ή ανάμειξης και όχι μόνο βάσιμες υπόνοιες σε βάρος συγκεκριμένου προσώπου.

Τέλος, αόριστη φαίνεται η πρόβλεψη της τελευταίας πρότασης της παραγράφου. Ορθότερο θα ήταν να καθορίζεται ρητά το όργανο που διενεργεί την εξέταση και το όργανο που ορίζει τα αναζητούμενα δεδομένα.

Για την εξέταση του DNA αναμένεται να διατυπώσει θέσεις η Επιτροπή Βιοηθικής, οι οποίες θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη κατά την επεξεργασία του άρθρου.

7. *Άρθρο 7 παρ. 2:* Η δυνατότητα που παρέχεται στο Συμβούλιο Εφετών να αποφασίζει αιτιολογημένα τη διατήρηση, μετά την ολοκλήρωση της δίκης ανεξαρτήτως καταδίκης, του γενετικού υλικού με στόχο τη διαλεύκανση και άλλων αξιόποινων πράξεων πρέπει να συνοδεύεται από ειδικές εγγυήσεις.

8. *Άρθρο 9:* Το όργανο που επιβάλλει τις διοικητικές κυρώσεις θα ήταν ορθότερο να διαφοροποιείται. Έτσι, κυρώσεις με ιδιαίτερα μεγάλη ένταση πρέπει να επιβάλλονται από τον Υπουργό Οικονομικών μετά από εισήγηση της περιφερειακής διοίκησης του ΣΔΟΕ, ενώ για τις άλλες κυρώσεις θα αρκούσε η απόφαση του ΣΔΟΕ.

9. *Άρθρο 10 παρ. 4:* Θα ήταν χρήσιμο η δυνατότητα διαφοροποίησης του περιεχομένου της διάταξης, ώστε αυτή να εγγυάται, ως ένα τουλάχιστον βαθμό, την αρχή της αμεσότητας και της προφορικότητας της διαδικασίας με τη χρήση των σύγχρονων μέσων της τεχνολογίας.

10. *Άρθρο 10 παρ. 8:* Η κατάργηση της επώνυμης αναφοράς στην ψήφο των δικαστών αποκλίνει από την ισχύουσα ρύθμιση. Αν γίνει δεκτό ότι η ονομαστική αναφορά συνέχεται στενά με την ευθύνη του ανεξάρτητου δικαστικού λειτουργού, θα μπορούσε ίσως να αμφισβητηθεί η συνταγματικότητα της ρύθμισης.

Αθήνα, 7 Μαρτίου 2001